

План уроку 40

Тема: Основи автотранспортного права.

Тема уроку: Професійна надійність водія.

Мета уроку: розповісти учням про професійну надійність водія.

Професійна надійність водія

Надійність водія визначається його здатністю безпомилково керувати автомобілем за будь-яких дорожніх умов протягом усього робочого часу. Складовими професійної надійності водія є його придатність, підготовленість і працездатність.

Придатність до професії водія виявляють за станом здоров'я і психофізіологічними якостями. Нерідко такі якості водія, як воля, самовладання, сміливість, рішучість, кмітливість, швидкість реакції, є вирішальними в перед аварійній ситуації.

Підготовленість водія характеризується рівнем його професійних знань — умінь і навичок, яких він набув у процесі навчання та професійної діяльності. Уміння — це дії, які людина здобуває в процесі навчання керуванню транспортними засобами під час навчальної і практичної їзди. Разом з умінням у процесі практичної діяльності у водіїв формуються навички. Достатня підготовленість водія означає наявність широкого діапазону вмінь і навичок, що забезпечують правильні та своєчасні дії в критичних дорожніх ситуаціях. Знання, вміння і навички є психологічними компонентами майстерності водія. Знання — це сукупність засвоєних відомостей про той або інший предмет, явище, процес. Досконало володіючи належним обсягом знань, водій, однак, ще не в змозі керувати автомобілем. Для цього йому потрібно набути належних умінь і навичок.

Навичка — дія, що виконується автоматично. Разом з навичками у процесі практичної діяльності у водіїв формується вміння, яке характеризує рівень підготовленості до виконання своїх обов'язків.

У підготовці водія центральне місце, з точки зору психології, займає формування професійних навичок:

- сенсорних (провідна роль органів чуття у поєднанні з осмисленням). Наприклад контроль за роботою двигуна на слух, визначення відстаней і швидкості руху на око;
- рухових (виконання окремих і поєднаних рухів). Прикладом може бути виконання водієм робочих рухів важелями і педалями керування;
- сенсорно-рухових (сприйняття інформації та відповідні рухові дії). Наприклад дії водія під час гальмування — зусилля при натискуванні на педаль гальма узгоджується з швидкістю руху, станом дороги тощо.

Достатня підготовка водія дає змогу максимально використовувати технічні можливості автомобіля і безпомилково з мінімальними затратами сил керувати ним; правильно оцінювати і своєчасно передбачати можливі зміни дорожньої обстановки та запобігати виникненню аварійних ситуацій; безпечно керувати автомобілем у темну пору доби, в негоду, за високої інтенсивності руху, в складних умовах тощо.

Істотне значення має рівень психологічної підготовки водія до керування автомобілем у будь-яких дорожніх умовах. Безпека дорожнього руху вимагає також постійного вдосконалення підготовки водіїв і підвищення їхньої професійної майстерності.

Працездатність — це можливість виконувати роботу високопродуктивно і якісно. Висока працездатність водія забезпечує його професійну надійність. Зниження працездатності водія може призвести до небезпечних прийомів керування транспортним засобом і, як наслідок, до ДТП. Працездатність істотно знижується внаслідок вживання алкоголю, негативно впливають на її рівень хворобливий стан і перевтома водія. Надійність водія залежить і від його емоційного стану. Під впливом позитивних емоцій настрій людини стає бадьорим, її дії — впевненими, точними, реакція — швидкою, рухи — координованими. Негативні емоції (депресивний стан, тяжкі переживання) діють протилежно, зумовлюючи розгубленість і неуважність.

Під час керування транспортним засобом водієві доводиться безпосередньо стикатися з факторами емоційного напруження: небезпечна ситуація на дорозі, вимушене екстрене гальмування, під'їзд до перехрестя з інтенсивним рухом тощо. Досвідчені, впевнені, з рішучим характером водії діють у небезпечній ситуації вправно і швидко. На противагу їм недосвідчені водії виявляють розгубленість, не виконують необхідних дій або діють

поспішно й нерозумно. Здатність не піддаватися розгубленості і страху, вправно та швидко діяти у складній небезпечній ситуації називається емоційною стійкістю. Ця властивість є однією з найважливіших для водія. Слід пам'ятати, що негативні емоції можуть бути наслідком грубощів або несприятливого психологічного клімату в колективі, сім'ї, неввічливості учасників дорожнього руху. Взаємоповага і взаєморозуміння сприяють зниженню аварійності на дорогах.

Висока працездатність водіїв забезпечується раціональною організацією їх праці й відпочинку. Перед рейсом має обов'язково проводитися контроль стану здоров'я водіїв, щоб не допускати до роботи тих, хто не здатний безпечно керувати транспортним засобом.

На професійну надійність водіїв впливають також умови їх діяльності: стан дороги та її обладнання, організація дорожнього руху, стан середовища руху, час доби. Маючи достатній рівень підготовки, водій може бути більш професійно надійним у простих дорожніх умовах і менш надійним — у складних.

Одним із чинників професійної надійності водія є комфортабельність і технічний стан автомобіля. Конструкція і дизайн кабіни автомобіля, що забезпечують сприятливий психофізіологічний стан водія, легкість і простота керування, надійність автомобіля, безперечно, підвищують можливості реалізації професійної надійності водія.

